

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 09.09.1988, sp. zn. 11 Tz 31/88, ECLI:CZ:NS:1988:11.TZ.31.1988.1

Číslo: 11/1990

Právní věta: Ke zjišťování výše zisku u trestného činu spekulace podle § 117 tr. zák. U předmětů spekulace, které obviněný nabyl darem, tj. bez vynaložení nákladů na jejich opatření, je spekulacním ziskem rozdíl mezi obecnou cenou předmětů spekulace a tím, co obviněný získal nebo zamýšlel získat jejich prodejem, popřípadě po odečtení notářského poplatku za darování, pokud byl zaplacen. Hodnotu darované věci nelze započítat do výše spekulacního zisku. U předmětů spekulace, které obviněný za cizí měnu koupil v zahraničí, tvoří spekulacní zisk rozdíl mezi částkou, za kterou obviněný cizí měnu získal, a částkou, za kterou obviněný předměty spekulace prodal nebo zamýšlel prodat v ČSSR.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 09.09.1988

Spisová značka: 11 Tz 31/88

Číslo rozhodnutí: 11

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Cizinci, Pobyť cizinců trvalý, Spekulace

Předpisy: 140/1961 Sb. § 117

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSR Nejvyšší soud ČSR zrušil usnesení městského soudu v Praze z 27. 3. 1985 sp. zn. 8 To 71/85 a rozsudek obvodního soudu pro Prahu 2 z 30. 10. 1984 sp. zn. 4 T 221/82 a obvodnímu soudu pro Prahu 2 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 2 z 30. října 1984 sp. zn. 4 T 221/82 byl obviněný ing. L. N. uznán vinným trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1, odst. 2 písm. b), c) tr. zák., jehož se dopustil tím, že v době od září 1979 do konce roku 1981 si opatřil ze zahraničí čtyři stavebnice mikroprocesorových počítačů značky SDK 85, 196 kusů displejů, 7 kusů integrovaných obvodů a jednu destičku plošného spoje typu FRAM 4 - 13 v úmyslu se ziskem je prodat prostřednictvím prodejny podniku Klenoty, což také učinil, a tak získal nejméně 180 892 Kčs po odečtení částky, kterou zaplatil jako poplatek z darování. Za to byl podle § 117 odst. 2 tr. zák. odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání tří let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do první

nápravně výchovné skupiny. Podle § 53 odst. 1 tr. zák. mu byl dále uložen peněžitý trest ve výměře 50 000 Kčs, přičemž pro případ, že by výkon tohoto trestu mohl být zmařen, mu byl podle § 54 odst. 3 tr. zák. stanoven náhradní trest odnětí svobody na jeden rok.

Odvolání, která proti tomuto rozsudku podali obviněný a jeho manželka E. N., byla usnesením městského soudu v Praze z 27. 3. 1985 sp. zn. 8 To 71/85 podle § 256 tr. ř. zamítnuta.

Proti výše uvedenému usnesení městského soudu v Praze podal generální prokurátor ČSR dne 6. července 1988, tedy po lhůtě stanovené v § 272 tr. ř., ve prospěch i neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona. V ní uvedl, že obvodní soud sice správně zjistil, že obviněný si mikropočítače a ostatní prvky mikroelektroniky opatřil ve spekulacním úmyslu, avšak pochybil, jestliže do rozsahu předmětů spekulace nezahrnul mikropočítač SDK-85, který obviněný dal do prodeje dne 3. 4. 1981 prostřednictvím svědka Nováka a za něj obdržel částku 55 250 Kčs; dále tam nebyly zahrnuty ani elektrotechnické součástky v celkové hodnotě 5610 Kčs, uvedené na fakturách pod č. l. 72, 73 a 77 spisu. Dalšího pochybení se obvodní soud dopustil při stanovení výše zisku, jehož obviněný spekulacní činností dosáhl, neboť do tohoto zisku pojal i hodnotu darovaných přístrojů a součástek. Tato hodnota měla být od částky získané jejich prodejem odpočtena. Jen u těch předmětů, které si obviněný v cizině sám koupil, spekulacní zisk tvořil rozdíl mezi částkou obviněným vynaloženou na nákup devizových prostředků od státní banky a částkou, za kterou věci byly prodány. Stížnost pro porušení zákona dále poukazuje na to, že dokazování mělo být zaměřeno na spolehlivé zjištění, zda obviněnému bylo při dovozu darovaných i koupených věcí vyměřeno clo a v jaké výši, popř. zda a z jakých důvodů se tak nestalo, a také se mělo dokazování zaměřit na to, zda obviněný zaplatil ze všech dovezených předmětů, které mu byly darovány, notářský poplatek z darování. Teprve po objasnění těchto okolností by bylo možno posoudit, zda v jednání obviněného nejsou též naplněny znaky trestného činu zkrácení daně podle § 148 tr. zák. Z těchto důvodů generální prokurátor ČSR uzavřel, že rozsudek obvodního soudu pro Prahu 2 byl vydán na základě neúplně zjištěného skutkového stavu a nesprávného hodnocení provedených důkazů; tato pochybení nenapravit městský soud v Praze, který napadený rozsudek řádně nepřezkoumal a odvolání obviněného i jeho manželky zamítl, a tak porušil zákon i v ustanovení § 254 odst. 1 a § 256 tr. ř. Proto navrhl, aby Nejvyšší soud ČSR vyslovil, že usnesením městského soudu v Praze a v řízení, které mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. a § 254 odst. 1 a § 256 tr. ř. ve prospěch i neprospěch obviněného ing. L. N., aby toto usnesení spolu s rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 2 zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal v rozsahu uvedeném v § 267 odst. 1 tr. ř. správnost napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen v neprospěch obviněného.

Obvodní soud zjistil, že obviněný od listopadu 1979, kdy se v Rakousku setkal s tetou své manželky žijící ve Švýcarsku a potom ji ve Švýcarsku navštěvoval, získal postupně jednak darem od této příbuzné a jednak koupí za své devizové prostředky různé stavebnice počítačů, displeje a další věci týkající se mikroprocesorové elektroniky, tyto věci dovezl do Československa a postupně je prodával prostřednictvím prodejny podniku Klenoty v Praze 2, Karlovo náměstí č. 6. Tak získal darem mikropočítač SDK-85, který prodal za 26 860 Kčs, dále rovněž darem od své příbuzné mikropočítač SDK-85, který prodal za 63 750 Kčs, a mikropočítač stejné značky, který prodal za 55 250 Kčs. Kromě těchto tří mikropočítačů získaných darem obviněný prodal další mikropočítač SDK-85 za 63 750 Kčs a opatřoval si a prodával jednotlivé součástky k mikropočítačům, zejména displeje, integrované obvody a plošný spoj FRAM, a ty postupně prodával a tak získal celkem částku 41 361 Kčs. Prodejem uvedených počítačů a součástek obviněný získal celkem částku 250 971 Kčs. Od této částky obvodní soud odečetl poplatek z darování ve výši 70 079 Kčs a zbytek ve výši 180 892 Kčs považoval za čistý zisk obviněného.

K odůvodnění subjektivní stránky trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 al. 1 tr. zák., jímž obviněného uznal vinným, obvodní soud uvedl, že obhajoba obviněného, že věci si neopatřoval ve spekulacním úmyslu, ale pro vlastní vědeckou činnost, popřípadě pro potřeby jeho zaměstnavatelské organizace Vývojové a prvotní základny výzkumných ústavů Praha 9 – Běchovice, je vyvrácen tím, že obviněný mikroprocesorovou techniku, kterou používal pro sebe, popřípadě i nějakou dobu v zaměstnání, nakonec prodal a nepochybně jeho motivem byla snaha získat bezpracný zisk.

Při tomto odůvodnění subjektivní stránky obvodní soud přehlédl, že skutková podstata trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 al. 1 tr. zák. vyžaduje, aby pachatel již v době opatřování či přechování předmětů potřeby (předmětu větší hodnoty) pojal úmysl takové předměty potřeby (předmět větší hodnoty) se ziskem prodat. Není-li zde tento úmysl v době opatření a přechovávání, nejde o spekulaci. Totéž platí i u předmětů potřeby získaných darem, kdy je nutno prokázat, že pachatel dar přijal či přechovával s úmyslem darovanou věc prodat se ziskem, tj. za cenu převyšující její hodnotu (srov. č. 52/1974 a 11/1976 sb. rozh. tr.).

Z těchto hledisek však obvodní soud věc neobjasnil a v důsledku toho ani řádně nezjistil skutkový stav ve vztahu k subjektivní stránce trestného činu spekulace.

V další části rozsudku Nejvyšší soud ČSR uvedl konkrétní pokyny nutné k doplnění skutkových okolností, na jejichž základě lze usuzovat na splnění znaku trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. K otázce zjišťování spekulacního zisku a jeho výše Nejvyšší soud ČSR uvedl:

Závažného pochybení se obvodní soud dopustil při zjišťování zisku, jehož měl obviněný dosáhnout prodejem mikropočítačů a součástí mikroprocesorové techniky. Za spekulacní zisk zde mylně považoval celou částku, kterou obviněný pro zprostředkování prodeje uvedených předmětů potřeby prodejnou podniku Klenoty obdržel, a to po odečtení jím zaplaceného notářského poplatku z darování. Přitom nevzal ani v úvahu, že hodnota darované věci nemůže být zdrojem spekulacního zisku.

Pokud by bylo při dodržení shora uvedeného postupu při zjišťování spekulacního úmyslu prokázáno, že obviněný si opatřil uvedené předměty potřeby s úmyslem se ziskem je prodat, pak měl obvodní soud při stanovení zisku především rozlišovat mezi předměty potřeby, které obviněný získal darem od své příbuzné, a předměty potřeby, které obviněný koupil v cizině za svoje finanční prostředky. U těchto předmětů potřeby, které obviněný získal darem, tj. bez vynaložení nákladů na jejich opatření, by pro zjištění zisku byl rozhodující rozdíl mezi cenou obecnou těchto předmětů potřeby a tím, co obviněný jejich prodejem získal. Vzhledem k tomu, že elektronické přístroje a součástky, které obviněný získal darem, nebyly v prodeji na tuzemském trhu, popřípadě nebyla na ně stanovena maloobchodní cena, měl obvodní soud přibrat znalce z oboru ekonomiky se zaměřením na ceny a odhady zboží zahraniční elektroniky, který by stanovil hodnotu darovaných přístrojů a součástí v době, kdy je obviněný získal. Ziskem pak mohl být jen rozdíl mezi znalcem určenou cenou věcí a částkou, kterou obviněný dosáhl z prodeje těchto věcí prostřednictvím podniku Klenoty, a to po odečtení jím zaplaceného notářského poplatku z darování, tj. částky 70 079 Kčs.

U předmětů potřeby, které obviněný koupil v cizině a nezískal je tedy darováním, by spekulacní zisk činil rozdíl mezi částkou, kterou obviněný vynaložil na nákup valut potřebných k zaplacení kupní ceny těchto předmětů, a částkou, kterou obviněný obdržel po jejich prodeji v podniku Klenoty. V tomto případě bylo třeba obviněného podrobně vyslechnout o tom, jakou cenu zaplatil při nákupu těchto předmětů a co zaplatil za přidělené devizové prostředky, které použil k zaplacení kupní ceny předmětů, a jeho údaje v těchto směrech popřípadě ověřit jinými dosažitelnými důkazy.

Dále se Nejvyšší soud ČSR zabýval námitkou uplatněnou ve stížnosti pro porušení zákona, že dokazování mělo být zaměřeno na zjištění, zda se obviněný dále nedopustil trestného činu zkrácení

daně podle § 148 tr. zák.